نُورُ الْكَلَامِ

جزوه قواعد درس پنجم عربی هفتم

اسم مثنّی و اسم‌های اشارهٔ «هٰذانِ» و «هاتانِ»

مطابق کتاب درسی عربی هفتم — درس پنجم

تهیه و تنظیم: احمد ترکمانی

سال تحصیلی ۱۴۰۵–۱۴۰۶

دانلود از وبسایت و اپلیکیشن پادرس

۱. در این جزوه چه یاد می‌گیری؟

قاعدهٔ اصلی درس پنجم فقط یک چیز است: **اسم مثنّی**؛ یعنی اسمی که برای **دو نفر یا دو چیز** به کار می‌رود. دو علامت مثنّی («انِ» و «ـَیْنِ») و دو اسم اشارهٔ مثنّی («هٰذانِ» و «هاتانِ») را یاد می‌گیری و با جمله‌های خودِ همین درس تمرین می‌کنی.

۲. اسم مفرد و اسم مثنّی

اسم مفرد برای **یک نفر یا یک چیز** و اسم مثنّی برای **دو نفر یا دو چیز** به کار می‌رود؛ مانند:

مفرد (یک)	مثنّی (دو)	ترجمه
وَلَدٌ	وَلَدانِ	یک پسر ← دو پسر
بِنْتٌ	بِنْتانِ	یک دختر ← دو دختر

۳. اسم مثنّی دو علامت دارد: «انِ» و «ـَیْنِ»

هر دو علامت درست‌اند و هر دو در کتاب آمده‌اند. جدول زیر، مثنّی‌های همین درس را با علامت «انِ» نشان می‌دهد:

مفرد	مثنّی با «انِ»	ترجمه
وَلَدٌ	وَلَدانِ	دو پسر
بِنْتٌ	بِنْتانِ	دو دختر
طالِبٌ	طالِبانِ	دو دانش‌آموز (پسر)
طالِبَةٌ	طالِبَتانِ	دو دانش‌آموز (دختر)
کِتابٌ	کِتابانِ	دو کتاب
صورَةٌ	صورَتانِ	دو تصویر
کُرْسِیٌّ	کُرْسِیّانِ	دو صندلی
وَرْدَةٌ	وَرْدَتانِ	دو گل

دانلود از وبسایت و اپلیکیشن پادرس

و این‌ها مثنّی‌های همین درس با علامت «ـَیْنِ» هستند:

مفرد	مثنّی با «ـَیْنِ»	ترجمه
طالِبٌ	طالِبَیْنِ	دو دانش‌آموز (پسر)
طالِبَةٌ	طالِبَتَیْنِ	دو دانش‌آموز (دختر)

پس «طالِبانِ» و «طالِبَیْنِ» هر دو یعنی «دو دانش‌آموز»؛ فقط علامت مثنّی‌شان فرق می‌کند. در این درس، همین را بدان که مثنّی دو علامت دارد.

۴. اسم‌های اشارهٔ مثنّی: «هٰذانِ» و «هاتانِ»

«هٰذانِ» اسم اشاره برای **مثنّای مذکّر** و «هاتانِ» اسم اشاره برای **مثنّای مؤنّث** هستند؛ مانند:

هٰذانِ کِتابانِ. (این‌ها دو کتاب‌اند.)

هاتانِ صورتانِ. (این‌ها دو تصویرند.)

هٰذانِ الْوَلَدانِ، نَظیفانِ. (این دو پسر، تمیزند.)

هاتانِ الْبِنْتانِ، نَظیفَتانِ. (این دو دختر، تمیزند.)

هٰذانِ الْکُرْسِیّانِ، خَشَبِیّانِ. (این دو صندلی، چوبی‌اند.)

هاتانِ الْوَرْدَتانِ، جَمیلَتانِ. (این دو گل، زیبایند.)

ضمیر «هُما» هم برای دو نفر به کار می‌رود؛ هم مذکّر و هم مؤنّث: هُما سَعیدٌ و حَمیدٌ. (آن دو، سعید و حمیدند.) و هُما سَعیدَةُ و حَمیدَةُ. (آن دو، سعیده و حمیده‌اند.)

دانلود از وبسایت و اپلیکیشن پادرس

۵. مثال‌ها از متن درس پنجم

در حدیث‌های آغاز درس، مثنّی را ببین:

نِعْمَتانِ مَجْهولَتانِ: اَلصِّحَّةُ وَ الْأَمَانُ.

دو نعمت ناشناخته‌اند: تندرستی و امنیت. (رسول خدا ﷺ)

اَلدَّهْرُ یَوْمَانِ؛ یَوْمٌ لَکَ وَ یَوْمٌ عَلَیْکَ.

روزگار دو روز است؛ روزی به سودِ تو و روزی به زیانِ توست. (امام علی (ع))

«نِعْمَتانِ» مثنّای «نِعْمَةٌ» (نعمت) و «یَوْمَانِ» مثنّای «یَوْمٌ» (روز) است.

٦. نکات امتحانی

- «هٰذانِ» برای مذکّر و «هاتانِ» برای مؤنّث است؛ جابه‌جا نکن.
- دیدن «انِ» یا «ـَیْنِ» در پایان اسم، یعنی آن اسم مثنّی است؛ یعنی دو نفر یا دو چیز.
- مثنّی یعنی دقیقاً دو؛ نه یک و نه بیشتر.
- در ترجمه، «انِ» و «ـَیْنِ» هر دو «دو» ترجمه می‌شوند؛ مثل «وَلَدانِ» یعنی «دو پسر».

دانلود از وبسایت و اپلیکیشن پادرس

۷. تمرین‌ها

اول خودت حل کن؛ پاسخنامه در صفحهٔ بعد است.

الف) مثنّی بساز (با «انِ»):

۱. **وَلَدٌ** ۲. **بِنْتٌ** ۳. **كِتابٌ** ۴. **صورَةٌ** ۵. **كُرْسِيٌّ** ٦. **وَرْدَةٌ**

ب) جای خالی را با «هٰذانِ» یا «هاتانِ» پر کن:

۱. ..... **كِتابانِ.**

۲. ..... **صورتانِ.**

۳. ..... **الْوَلَدانِ، نَظيفانِ.**

۴. ..... **الْبِنْتانِ، نَظيفَتانِ.**

ج) ترجمه کن:

۱. **هاتانِ الْوَرْدَتانِ، جَميلَتانِ.**

۲. **هٰذانِ الْكُرْسِيّانِ، خَشَبِيّانِ.**

۳. **نِعْمَتانِ مَجْهولَتانِ: اَلصِّحَّةُ وَ الْأَمَانُ.**

۴. **اَلدَّهْرُ يَوْمَانِ؛ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ.**

د) گزینهٔ درست را انتخاب کن:

۱. کدام کلمه مثنّی است؟ **وَلَدٌ / وَلَدانِ / بِنْتٌ / كِتابٌ**

۲. اشارهٔ مناسب برای دو دختر چیست؟ **هٰذا / هٰذِهِ / هٰذانِ / هاتانِ**

۳. مثنّی «طالِبَة» با «ـَيْنِ» کدام است؟ **طالِبَتانِ / طالِبَتَيْنِ / طالِبانِ / طالِبَيْنِ**

۴. «هٰذانِ كِتابانِ» یعنی چه؟ این کتاب است / این‌ها دو کتاب‌اند / این دو دخترند / آن دو کتاب‌اند

دانلود از وبسایت و اپلیکیشن پادرس

۸. پاسخنامهٔ تمرین‌ها

الف) وَلَدانِ، بِنْتانِ، کِتابانِ، صورَتانِ، کُرْسِیّانِ، وَرْدَتانِ

ب) ۱. هٰذانِ ۲. هاتانِ ۳. هٰذانِ ۴. هاتانِ

ج) ۱. این دو گل زیبایند. ۲. این دو صندلی چوبی‌اند. ۳. دو نعمت ناشناخته‌اند: تندرستی و امنیت. ۴. روزگار دو روز است؛ روزی به سودِ تو و روزی به زیانِ توست.

د) ۱. وَلَدانِ ۲. هاتانِ ۳. طالِبَتَیْنِ ۴. این‌ها دو کتاب‌اند

پیوست — برای آشنایی بیشتر: جدول اسم‌های اشاره

اشاره	معنی	اشاره	معنی
هٰذا	این (یک، مذکّر)	هٰذانِ	این دو (مذکّر)
هٰذِهِ	این (یک، مؤنّث)	هاتانِ	این دو (مؤنّث)

«هٰذا» و «هٰذِهِ» برای یک نفر یا یک چیز، و «هٰذانِ» و «هاتانِ» برای دو نفر یا دو چیز به کار می‌روند.

پایان جزوه — موفق باشی!

دانلود از وبسایت و اپلیکیشن پادرس